Голос України

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 44 ◆ Вівторок, 5 березня 1991 року ◆ Ціна 5 коп.

ХЛОПЦІ НА ХВИЛИНКУ СКИНУЛИ КАСКИ. МОЖЛИВО, ЦЬОГО НЕ ВАРТО БУЛО РОБИТИ, БО СЬОГОДНІ КРАЩЕ ПОСТІЙНО ХОДИТИ В КАСЦІ, АДЖЕ НЕВІДОМО, ЩО Й КОЛИ ЗВАЛИТЬСЯ ТОБІ НА ГОЛОВУ. ВТІМ, КОЛИ ВОНО ВЖЕ ВПАЛО, КАСКУ ОДЯГАТИ ПІЗНО. ОСЬ ВОНИ — СЕРГІЙ ЖИГАЛОВ ТА ЛЕОНІД ЗАЛ — СТАЛЕВАРИ МАРІУПОЛЬСЬКОГО МЕТАЛУРГІЙНОГО КОМБІНАТУ ІМЕНІ ІЛЛІЧА. КАСКИ, МАБУТЬ, ОДЯГАТИ ПІЗНУВАТО — ПЕРЕБОЇ З ПОСТАЧАННЯМ СИРОВИНИ, ІНШІ НЕЗГОДИ, А ОТЖЕ — НЕВИКОНАННЯ ПЛАНУ, МЕНША ЗАРПЛАТА. АЛЕ ВОНИ НЕ ЗДАЮТЬСЯ. Є ТАКИЙ СТАРОВИННИЙ ВИРАЗ — ХОДИТИ З ВІДКРИТИМ ЗАБРАЛОМ...

Фото Анатолія АФАНАСЬЄВА.

ДОНЕЦЬК. «У зв'язку з трагічним випадком на шахті в ніч з 28 лютого на 1 березня колектив шахти «Південнодонбаська» № 1 просить не організовувати мітинг на площі Рад у Донецьку 1 березня».

Таку телеграму одержали в перший день весни всі вугільні підприємства міста.

5

ДВА МІЛЬЙОНИ карбованців з бюджету Компартії України буде виділено в цьому році на виробництво і створення нових радіометрів для населення. Документ про це підписав 1 березня член Політбюро ЦК КПРС, перший секретар ЦК Компартії України С. Гуренко під час зустрічі з групою провідних учених і спеціалістів республіки.

ДЕЛЕГАЦІЯ Генеральної асамблеї Східної Республіки Уругвай, яка перебуває в нашій країні з офіційним візитом на запрошення Верховної Ради СРСР, відвідала Україну.

Уругвайські парламентарії побували у Верховній Раді УРСР. У ході дружньої розмови перший заступник Голови Верховної Ради республіки І. Плющ розповів їм про процеси оновлення, які відбуваються на Україні.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Засновник — Верховна Рада Української РСР.

Адреса редакції: УРСР, 252047 Київ-47, вул. Нестерова, 4

Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Думки авторів публікацій у «Голосі України» не завжди збігаються з точкою зору редакції.

Індекс 60955.
Тираж 166.150.
Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок — на 8 сторінках, середу, четвер, п'ятницю та суботу — на 16 сторінках.

ПЕРЕБУВАННЯ ПАРЛАМЕНТАРІЇВ У ЛЬВОВІ

Учора Голова Верховної Ради УРСР Л. Кравчук разом з членами Президії Я. Кондратьєвим та М. Залудяком прибули до Львова. На зустрічі з керівництвом Львівської обласної Ради, в якій також узяли участь народні депутати УРСР та СРСР від Львівської області, Леонід Макарович Кравчук висловив свої міркування щодо політичних та економічних процесів у регіоні та в діяльності обласної Ради. Голова Верховної Ради УРСР закликав депутатів усіляко спрямовувати зусилля на подолання будь-якої конфронтації між людьми, проаналізував соціально-економічне становище на Львівщині та в республіці, відповів на численні запитання присутніх.

У програмі делегації — відвідання львівського виробничого об'єднання «Електрон», зустріч з представниками творчої та наукової інтелігенції області. Делегація відвідає також Городоцький та Мостиський райони, ознайомиться з роботою кооперативу «Галичина» та фермерського господарства, відвідає науково-дослідний інститут сільського господарства в селищі Оброшине.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Бути музеєві Івана Гончара

Держава і культура

Зовсім недавно, наприкінці січня, громадськість республіки відзначила 80-річчя талановитого митця і невтомного збирача народної творчості І. Гончара. За заслуги у розвитку образотворчого мистецтва, значний особистий вклад у збереження і пропаганду історії та культури українського народу йому присвоєно почесне звання народний художник Української РСР.

Будиночок Івана Гончара, розташований неподалік від Печерської лаври, вже давно став своєрідним музеєм, де в тісних кімнатах зберігається багатий матеріал про український народ, його історію, культуру, мистецтво, мову. Його відвідали тисячі киян, людей з різних куточків України та з-за її меж.

1 березня тут побував Голова Верховної Ради Української РСР Л. Кравчук. Разом з ним були голова Комітету Верховної Ради УРСР з питань культури та духовного відродження Л. Танюк і заступник Голови Ради Міністрів УРСР С. Комісаренко. Вони ознайомилися з художньою колекцією, яку зібрав митець протягом життя, та його власними творами. Значна їх частина представлена на персональній виставці Івана Гончара, яку також відвідав Л. Кравчук.

Розповідаючи про свою творчість, Іван Макарович зауважив, що він постійно прагнув відкривати світ поетичного життя українського народу, його талант і красиву душу. Багато років художник подорожував по Україні. Він зібрав неповторні зразки народної творчості, одяг, рушники, писанки, прикраси, ікони, старовинні книжки тощо. Зроблено чимало чудових малюнків, що увійшли до 16-томного історико-етнографічного альбому «Україна й українці», підготовленого митцем до друку. Своїми скульптурними творами він прагнув створити художній образ України. Багато їх присвячено Шевченкові, іншим видатним діячам історії та культури.

Під час розмови Голови Верховної Ради УРСР з І. Гончаром йшлося про те, що побажання художника передати все це духовне багатство до музею і зробити його більш доступним людям буде належно оцінено українським народом. Звичайно, на будівництво музею, проект якого вже розроблено, потрібен певний час. Тому відповідні державні і громадські органи мають знайти приміщення для тимчасового розміщення експозицій. Треба також подбати про видання творів художника, зокрема з його альбому «Україна й українці». Заслуговує уваги і його пропозиція побудувати у Києві, на Подолі, пам'ятник Сагайдачному, скульптурний ескіз якого вже давно створив Іван Макарович.

Л. Кравчук побажав йому доброго здоров'я, довгих років життя, творчих сил, аби й надалі любовно оберігати і відкривати людям національні надбання, духовні скарби українського народу.

Прес-центр Верховної Ради УРСР.

ХТО НЕ ПРАЦЮЄ, ТОЙ... МАЄ ПРАВО ЇСТИ

Продовження ранкового засідання 1 березня. Обговорення у другому читанні і прийняття Закону «Про зайнятість населення» та постанови про його введення в дію.

Отож, цитую: «Стаття 2. Безробітні. Безробітними визнаються працездатні громадяни (УРСР—**А. Б.**) працездатного віку, які з незалежних від них причин не мають заробітку (трудового доходу) через відсутність підходящої роботи, зареєстровані в державній службі зайнятості, дійсно шукають роботу та здатні приступити до праці».

Здавалося б, розмова в сесійному залі цього разу буде короткою. Законопроект читався вдруге, перед тим його «проштудіювала» Комісія з питань соціальної політики та праці, спільно з представниками Ради Міністрів, Ради Федерації незалежних профспілок України, фахівцями й обговорили постійні комісії (надійшло 216 пропозицій, зауважень і поправок).

Та чи то далися взнаки передчуття скорих зустрічей з рідними виборчими округами (а треба сказати, що на відміну від наших доморощених безробітних наші деякі депутати сидять одразу у двох кріслах). Чи то півмісячна втома нагадала про себе. Одне слово, як би там не було, але деякі з народних обранців раптом бралися з'ясовувати для себе, кого, наприклад, вважати зайнятим, або чи є юридичним термін «підходяща робота», хоч він здавна фігурує в міжнародних документах.

Воно й справді нам у дивовижу, що вже запросто не назвеш дармоїдом футболіста, який лише ганяє м'яча й не значиться фіктивним токарем четвертого розряду на «рідному» його команді заводі. А як з незвички вільному художникові, адже ніхто тепер не одбиратиме в нього пензля й не сунутиме натомість до рук лопату чи лом, більше того, навіть не матиме права обізвати неробою.

Правове піонерство, як і перша борозна, не завжди без огріхів. Можна посперечатись (і сперечались), приймаючи Закон, з тим чи доцільно створювати фонд зайнятості за рахунок обов'язкових внесків підприємств (0,6 відсотка від фонду оплати праці), адже підприємства й без того часто «обібрані до ниточки». Або ж чи віддавати на відкуп місцевим Радам бронювання на підприємствах, в установах і організаціях до 5 відсотків (чому саме до 5?) загальної кількості робочих місць, серед них і з гнучкими формами зайнятості, для інвалідів, жінок — матерів малолітніх дітей, воїнів-інтернаціоналістів та для інших категорій населення, які потребують соціального захисту.

Але в цілому орієнтація більшості депутатів на міжнародні норми, зокрема конвенції Міжнародної організації праці, радує. Вони підтримали Комісію з питань соціальної політики та праці у відхиленні після першого читання пропозиції Комісії з питань агропромислового комплексу. Завдяки цьому в законі залишається дуже істотне і принципове твердження про те, що добровільна незайнятість громадян не є підставою для притягнення їх до адміністративної або кримінальної відповідальності. Інакше знову можна було б «нарубати дров» у додержанні прав людини.

Як таку, що суперечить конвенції МОП, було відхилено й пропозицію двох депутатів про вилучення із проекту закону другого пункту статті 20. Йшлося в ньому про обов'язки підприємств, установ і організацій створювати відповідно до рішень місцевих Рад спеціалізовані робочі місця для працевлаштування інвалідів.

Заглянувши до порівняльної таблиці проекту цього закону, яку мали на руках народні обранці, таких прикладів можна навести чимало.

Нарешті, здавалося б, зоставалося дочекатись чисто формального боку — голосування за Закон в цілому і постанову про введення його в дію, щоб привітати роботодавців, тих, хто наймається, і головне — безробітних, у яких тепер з'являються державні гарантії одержати роботу.

Не тут-то було! Розмова вперлась у... прописку. А й справді, це ж речі несумісні: ринок праці і система прописки. Так само, як і несумісні для Рад народних депутатів, з одного боку, сприяння у створенні робочих місць, а з другого — одержання ними плати за трудові ресурси (пригадуєте, щоб узяти підприємству працівника з сільської місцевості, необхідно заплатити певну кількість тисяч карбованців Раді).

Відтак, прозвучала пропозиція доручити Раді Міністрів УРСР спільно з народними депутатами розглянути в першому півріччі цього року акти, які регулюють прописку громадян, і внести на розгляд Верховної Ради пропозиції щодо її скасування.

Але Україна, з'ясувалося, не приймала законодавчих актів про прописку, є союзний акт, і відмінити його може тільки Союз!

Але... депутат Заєць нагадав, що відміна прописки — це демократичний захід, однак робити це без запровадження інституту громадянства все одно, що перетворювати Україну на прохідний двір.

Що ж, доживемо до вівторка — 19 березня.

Анатолій БЕНЬ, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки

«ПРО ПІДПРИЄМНИЦТВО»

Цей Закон визначає загальні правові, економічні та соціальні засади здійснення підприємницької діяльності (підприємництва) громадянами та юридичними особами на території Української РСР, встановлює гарантії свободи підприємництва та його державної підтримки.

Розділ І.
Загальні положення

Стаття 1. **Підприємництво в Українській РСР**

Підприємництво — це самостійна ініціатива, систематична, на власний ризик діяльність по виробництву продукції, виконанню робіт, наданню послуг та заняття торгівлею з метою одержання прибутку.

Стаття 2. **Суб'єкти підприємницької діяльності**

Суб'єктами підприємницької діяльності (підприємцями) можуть бути:

громадяни Української РСР, інших держав, не обмежені законом у правоздатності або дієздатності;

юридичні особи всіх форм власності, встановлених Законом Української РСР «Про власність».

Щодо юридичних осіб та громадян, для яких підприємницька діяльність не є основною, цей Закон застосовується до тієї частини їх діяльності, яка за своїм характером є підприємницькою.

Не допускається заняття підприємницькою діяльністю таких категорій громадян: військовослужбовців, службових осіб органів прокуратури, суду, державної безпеки, внутрішніх справ, державного арбітражу, державного нотаріату, а також органів державної влади і управління, які покликані здійснювати контроль за діяльністю підприємств.

Особи, яким суд заборонив займатися певною діяльністю, не можуть бути зареєстровані як підприємці з правом здійснення відповідного виду діяльності до завершення встановленого вироком суду терміну.

Особи, які мають непогашену судимість за крадіжки, хабарництво та інші корисливі злочини, не можуть бути зареєстровані як підприємці, не можуть виступати співзасновниками підприємницької організації, а також займати в підприємницьких товариствах та їх спілках (об'єднаннях) керівні посади і посади, пов'язані з матеріальною відповідальністю.

Стаття 3. **Свобода підприємницької діяльності**

Підприємці мають право без обмежень приймати рішення і здійснювати самостійно будь-яку діяльність, що не суперечить чинному законодавству.

Особливості регулювання окремих видів підприємництва встановлюються законодавством Української РСР.

Перелік видів діяльності, що підлягають ліцензуванню, а також перелік видів діяльності, підприємництво в яких не застосовується у зв'язку з підвищеними вимогами до безпеки робіт та необхідністю централізації функцій управління, встановлюється Верховною Радою Української РСР за поданням Ради Міністрів Української РСР.

Стаття 4. **Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності**

Діяльність по виготовленню і реалізації наркотичних засобів, зброї і вибухових речовин, а також виготовлення цінних паперів і грошових знаків може здійснюватись тільки державними підприємствами, а проведення ломбардних операцій може здійснюватись також і товариствами з розширеною відповідальністю.

Без спеціального дозволу (ліцензії), що видається Радою Міністрів Української РСР або уповноваженим нею органом, не можуть здійснюватись:

пошук (розвідка) та експлуатація родовищ корисних копалин;

ремонт спортивної, мисливської або іншої зброї;

виготовлення і реалізація медикаментів і хімічних речовин;

виготовлення пива і вина;

виготовлення горілчаних, лікерних та коньячних виробів;

виготовлення тютюнових виробів;

медична практика;

ветеринарна практика;

юридична практика;

створення та утримання гральних закладів, організація азартних ігор;

торгівля алкогольними напоями.

Дозвіл (ліцензія) на здійснення підприємницької діяльності видається Радою Міністрів Української РСР або уповноваженим нею органом у строк не пізніше 30 днів з дня одержання заяви.

Відмова у видачі дозволу (ліцензії) видається в той же строк і є актом письмової форми.

Спори про відмову видачі дозволу (ліцензії) розглядає суд або арбітраж.

В обов'язки підприємства входить проведення природоохоронних заходів, у тому числі рекультивація земель і відновлення лісів після їх використання, щоб зменшити викликані виробництвом негативні дії на навколишнє середовище. Фінансування даних заходів здійснюється за рахунок коштів підприємства. Підприємство відповідає за раціональне використання усіх природних ресурсів і відшкодовує витрати на відновлення та охорону природних ресурсів.

Стаття 5. **Принципи підприємницької діяльності**

Підприємництво здійснюється на основі таких принципів:

вільний вибір видів діяльності;

залучення на добровільних засадах до здійснення підприємницької діяльності майна та коштів юридичних осіб і громадян;

самостійне формування програми діяльності та вибір постачальників і споживачів вироблюваної продукції, встановлення цін відповідно до законодавства;

вільний найм працівників;

залучення і використання матеріально-технічних, фінансових, трудових, природних та інших видів ресурсів, використання яких не заборонено або не обмежено законодавством;

вільне розпорядження прибутком, що залишається після внесення платежів, установлених законодавством;

самостійне здійснення підприємцем — юридичною особою зовнішньоекономічної діяльності, використання будь-яким підприємцем належної йому частки валютної виручки на своїм розсудом.

Стаття 6. **Організаційні форми підприємництва**

Підприємництво в Українській РСР здійснюється в будь-яких організаційних формах на вибір підприємця.

Порядок створення, діяльності, реорганізації та ліквідації окремих організаційних форм підприємництва визначається відповідними законодавчими актами Української РСР.

У разі, коли цей порядок спеціальним законодавством не встановлено, підприємець керується цим Законом і своїм статутом.

Стаття 7. **Законодавство про підприємницьку діяльність**

Відносини, пов'язані зі здійсненням підприємницької діяльності, регулюються цим Законом та іншими законодавчими актами Української РСР.

Розділ II.
Умови здійснення підприємницької діяльності

Стаття 8. **Державна реєстрація підприємництва**

Державна реєстрація підприємництва проводиться у виконавчому комітеті районної, міської, районної в місті Ради народних депутатів за місцем діяльності або проживання, якщо інше не передбачено законодавчими актами Української РСР.

Для державної реєстрації підприємництва до виконавчого комітету відповідної Ради народних депутатів подаються такі документи:

заява підприємця;

рішення засновника і статут, якщо це необхідно для створюваної організаційної форми підприємництва;

інші документи (у випадках, передбачених чинним законодавством для окремих організаційних форм підприємництва).

Посвідчення про реєстрацію видається реєструючим органом у місячний строк. Одночасно реєструючим органом подаються до відповідної податкової інспекції та органу державної статистики відомості про зареєстрований суб'єкт підприємництва.

Органи державної статистики встановлюють коди суб'єкта підприємницької діяльності.

Відмова в державній реєстрації суб'єкта підприємництва може настати тільки за мотивами порушення порядку його створення, встановленого законодавством Української РСР. Відмова в державній реєстрації суб'єкта підприємництва за мотивами недоцільності його створення не допускається.

Відмова в державній реєстрації може бути оскаржена в судовому порядку.

За державну реєстрацію вноситься плата, розмір якої встановлюється Радою Міністрів Української РСР залежно від суб'єкта підприємництва, обраної організаційної форми та виду підприємницької діяльності. Місцева Рада народних депутатів має право встановлювати пільгову плату за державну реєстрацію.

Одержані кошти зараховуються до місцевого бюджету за місцем реєстрації підприємця.

Законодавчими актами Української РСР можуть бути встановлені інші правила державної реєстрації окремих організаційних форм підприємництва.

Стаття 9. **Право найму працівників і соціальні гарантії при використанні їх праці**

Для здійснення підприємницької діяльності підприємець має право укладати з громадянами договори про використання їх праці. При укладанні трудового договору (контракту, угоди) підприємець зобов'язаний забезпечити умови та охорону праці, її оплату не нижче встановленого в республіці мінімального рівня, а також інші соціальні гарантії, включаючи соціальне й медичне страхування та соціальне забезпечення відповідно до чинного законодавства.

При втраті працездатності підприємець забезпечує потерпілому відшкодування витрат у випадках і порядку, передбачених чинним законодавством.

Стаття 10. **Відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності**

Підприємець зобов'язаний не завдавати шкоди навколишньому середовищу, не порушувати права та інтереси громадян, підприємств, установ, організацій і держави, що охороняються законом.

За завдані шкоду і збитки підприємець несе майнову та іншу встановлену законом відповідальність.

Суб'єкт підприємництва за заявою кредитора, а також прокурора, інших передбачених законодавством органів може бути визнаний судом або арбітражем банкрутом, якщо належного йому майна не вистачає для покриття боргів і немає можливості для його фінансового оздоровлення.

Стаття. 11. **Припинення підприємницької діяльності**

Діяльність підприємця припиняється:

з власної ініціативи підприємця;

на підставі рішення суду або арбітражу;

у разі закінчення строку дії ліцензії;

при банкрутстві;

на інших підставах, передбачених законодавчими актами Української РСР.

Розділ III.
Підприємець і держава

Стаття 12. **Загальні гарантії прав підприємців**

Держава гарантує всім підприємцям незалежно від обраних ними організаційних форм підприємницької діяльності рівні права і створює рівні можливості для доступу до матеріально-технічних, фінансових, трудових, інформаційних, природних та інших ресурсів.

Забезпечення матеріально-технічними та іншими ресурсами, що централізовано розподіляються державою, здійснюється тільки за умови виконання підприємцем робіт і поставок для державних потреб.

У передбачених законом випадках підприємець або громадянин, який працює у підприємця по найму, може бути залучений до виконання в робочий час державних обов'язків. Орган, що приймає таке рішення, відшкодовує підприємцю відповідні збитки.

Спори про відшкодування збитків вирішуються судом або арбітражем відповідно до їх компетенції.

Стаття 13. **Гарантії майнових прав підприємця**

Держава гарантує недоторканість майна і забезпечує захист права власності підприємця.

Вилучення державою у підприємця його основних і оборотних фондів та іншого використовуваного ним майна не допускається за винятком випадків, передбачених законодавчими актами Української РСР.

Збитки, завдані підприємцю внаслідок порушення громадянами, юридичними особами і державними органами його майнових прав, що охороняються законом, відшкодовуються підприємцю відповідно до чинного законодавства.

Стаття 14. **Державна підтримка підприємництва**

З метою створення сприятливих організаційних та економічних умов для розвитку підприємництва держава:

(Закінчення на 6-й стор.).

ПОСТАНОВА
Верховної Ради Української РСР

ПРО ПОРЯДОК ВВЕДЕННЯ В ДІЮ ЗАКОНУ УКРАЇНСЬКОЇ РСР «ПРО ПІДПРИЄМНИЦТВО»

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон Української РСР «Про підприємництво» з 1 березня 1991 року.

2. Встановити, що положення законів СРСР «Про підприємства в СРСР», «Про індивідуальну трудову діяльність», «Про кооперацію в СРСР» діють на території республіки в частині, що не суперечить Закону Української РСР «Про підприємництво».

3. Раді Міністрів Української РСР:

до 1 липня 1991 року подати Верховній Раді Української РСР пропозиції про приведення законодавчих актів Української РСР у відповідність із Законом Української РСР «Про підприємництво», привести рішення уряду республіки у відповідність з цим Законом, а також забезпечити перегляд і скасування міністерствами і відомствами Української РСР їх нормативних актів, що суперечать вказаному Закону;

до 15 квітня 1991 року визначити порядок ліцензування окремих видів підприємницької діяльності підприємств, організацій та громадян.

Голова Верховної Ради Української РСР
Л. КРАВЧУК

м. Київ,
26 лютого 1991 року.

Телеграфним рядком із Запоріжжя

ПОЧЕКАЄМО

Позачергову сесію обласної Ради перенесено з 28 лютого на невизначений строк — у зв'язку з затримкою нового механізму ціноутворення та оподаткування, невизначеністю з розподілом фінансових ресурсів.

МАГАЗИН ЩЕ НЕ РОЗГРОМИЛИ

Облспоживспілка відкрила у Запоріжжі магазин сільгосппродуктів. Нові ціни: балик із свинини — 58 карбованців, ковбаса сирокопчена «Радянська» — 57.80, огірки парникові — 11.80 за кілограм.

ЯКБИ ЧУБАР УСТАВ

Ювілей нашого земляка Власа Чубаря, колишнього першого заступника Голови Раднаркому СРСР, репресованого 1938 року, відзначено у його рідному селі та машинобудівному інституті його імені.

НІЧНА ДУЕЛЬ

На автозаводі «Комунар» сталася збройна сутичка між воєнізованою охороною та співробітниками райвідділу внутрішніх справ. Є поранені. Ведеться розслідування.

Олександр МИХАЙЛЮТА, власний кореспондент «Голосу України».
Запоріжжя.

ЛІС — ДІЛО ТЕМНЕ?

Хто є хто

ШЕРШУН МИКОЛА ХАРИТОНОВИЧ, Костопільський виборчий округ № 339, що на Рівненщині. 1951 року народження, українець, член КПРС. Закінчив Львівський лісотехнічний інститут, інженер лісового господарства.

Працює генеральним директором об'єднання «Рівнеліс». Член Комісії Верховної Ради УРСР з екології і раціонального природокористування.

— Миколо Харитоновичу, чим ви усі там, на сесії, займаєтеся, ми здебільшого бачимо, чуємо і читаємо. Тому не будемо про суто парламентські справи. А оскільки ви — один з господарів українського лісу, кілька «лісових» прислів'їв і приказок. Отже: «Ліс — діло темне?»

— Я б не сказав, що воно таке вже зовсім темне. Хоча усіляких «сутінків» вистачає, бо ліс — складова часточка всього нашого величезного господарського комплексу, а скільки в ньому «темряви» — бачимо на власні очі...

Хоча, звичайно, приказка народилася не тепер і не з цього приводу. У лісі, так вважалося довгі роки, завжди можна щось «викрутити» — хто, мовляв, полічить оті дерева. І хіба не «крутили», хіба не грабували ліс нечисті на руку люди? Лісники, щоб не дошкуляли насміханнями, змушені були замінити гасло «Ліс — наше багатство!» на нове — «Ліс — народне багатство!». Але якби ж то гасла змінювали суть справи! Народне, як не раз мали ми нагоду пересвідчитися, означає нічиє. Тож і черпали із «зеленої комори», вважаючи, що вона безрозмірна. Великих зусиль довелося докласти, щоб хоч трохи скоротити так звані «рубки догляду». А то незабаром вже нічого було б доглядати...

— Далі в ліс — більше дров?

— Це знову вчорашній день. В умовах ринку, до якого йдемо, ростити ліси на дрова — безперспективне заняття. Десь читав, що на американських м'ясокомбінатах неперероблениим залишається лише... свинячий вереск. Думаю, що в майбутньому щось подібне буде й у лісі: на переробку не піде хіба що звук після падіння зваленого дерева. Все ж інше — у діло. І жодного кубометра не реалізувати у чистому, так би мовити, вигляді — тільки як продукції. Порівняймо навіть нині: кубометр сосни коштує десь 50—60 карбованців, а досить лише розпиляти колоди — і вже удвічі дорожче. Я вже не кажу про вищі ступені обробки. Отож, треба буде «заспілкуватися» з деревообробними і паперобробними підприємствами, ставити їх співвласниками.

Ліс — надто цінна й дорога сировина, і ринок змусить витрачати його ощадливо. Скажімо, для дуже дорогих виробів чи для інкрустації, чи для високохудожніх сувенірів. Але це в майбутньому, коли в республіці утвердяться нові економічні відносини, коли на кожному місці буде господар, а не найнятий державою начальник чи найнятий начальником «виконавець соцзобов'язань».

— Тобто: «хто в ліс, а хто по дрова»?

— Саме так. Причому — повсюдно, в усіх сферах, а не тільки в лісі. Наприклад, і в нас, у парламенті України. Хоча останнім часом, здається, справи пішли на краще — менше ламенту, більше взаєморозуміння. Зрештою, як подумати, оті часті парламентські «бурі» не такі вже й страшні: різні люди, різні погляди, різні темпераменти...

— Ліс рубають — тріски летять?

— Тріски, між іншим, не сміття, а цінна сировина. Якщо розумно використати — прекрасний будівельний матеріал виходить. Парламентські «тріски» — також не сміття, з них закони справжні виходять. За умов, звичайно, прогресивної «технології». Якщо такої немає, треба запроваджувати.

— Вовка боятися — в ліс не ходити?

— На це я відповів разом з іншими депутатами 16 липня минулого року, коли голосував за Декларацію про державний суверенітет України.

Ну, а якщо прислів'я «накласти» на сімейне життя-буття, то тут не вовк на перешкоді, а брак часу. Принаймні з тих пір, як став депутатом, у лісі з дружиною Галею, дітьми — Оксаною, Олею і Сергійком — ще не був.

Вів бесіду власний кореспондент «Голосу України» Сергій МЕЛЬНИЧУК.

СКІЛЬКИ ПАРТІЙ ПРОГОДУЄ НАРОД?

Жовтневий поворот, про необхідність якого останнім часом стільки говорили небільшовики (республіканці, селянські демократи, анархосиндикалісти...), здійснився. Поворот од однопартійної системи до багатопартійної.

Із перебудовчої поліпартійної хроніки на Україні.

Жовтень 1990 року. Внесено зміни до Конституції УРСР, що передбачають створення політичних партій, громадських організацій і рухів, які через представників у Радах чи з допомогою інших форм діяльності беруть участь у розробці і здійсненні політики республіки.

29 вересня 1990 року. Ухвалено постанову Президії Верховної Ради УРСР «Про порядок реєстрації громадських об'єднань». Реєстрацію новостворених партій й громадських об'єднань, які мають республіканські органи керівництва, покладено на Міністерство юстиції УРСР.

21 грудня 1990 року. Постанова Ради Міністрів УРСР «Тимчасові правила розгляду заяв про реєстрацію статутів громадських об'єднань».

1 січня 1991 року. Почав діяти відділ громадських об'єднань і політичних партій Міністерства юстиції УРСР.

1991 рік. На розгляд Верховної Ради УРСР внесено проект закону про громадські об'єднання Української РСР.

На черговій прес-конференції в Міністерстві юстиції, що відбулася днями, журналісти отримали нові і детальні цифри, факти з цього непростого українського процесу — формування нових політичних сил.

Реєстр громадських об'єднань і партій, статути яких зареєстровані Міністерством юстиції Української РСР

1. Українська селянська демократична партія.
2. Українська республіканська партія.
3. Українська міжгалузева асоціація біолокації.
4. Міжреспубліканський Комітет соціального захисту інвалідів, які потерпіли внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.
5. Асоціація грузинсько-українських зв'язків ім. Давида Гурамішвілі.
6. Товариство «Україна—Туреччина».
7. Українська асоціація екстрасенсів.

Політичні партії, які подали свої статути для реєстрації в Міністерстві юстиції УРСР

1. Народна партія України.
2. Українська народно-демократична партія.
3. Партія зелених України.
4. Республіканська партія України.
5. Демократична партія України.
6. Соціал-демократична партія України.
7. Об'єднана соціал-демократична партія України.

Одне слово, «метрики» отримали 42 громадських об'єднання, з них 2 партії, 18 асоціацій, 6 спілок, 4 фонди та інші.

Але ж звертались з метою реєстрації набагато більше — представники понад ста партій і громадських об'єднань. Чому ж їм відмовили?

З'ясувалося, що партії не можуть здолати «тритисячний рубіж» — стільки членів має налічувати кожна з них, щоб подати до міністерства списки своїх партійців — прізвище, ім'я, по-батькові, рік народження, місце проживання.

З цієї причини не отримали посвідок про реєстрацію партія зелених, демократична, ліберально-демократична...

А зареєстровані селянська і республіканська партії «прошмигнули» ще до прийняття тимчасових правил реєстрації і списку від них тоді не вимагали. Як кажуть, хто раніше встав...

Але хто і як встановлював цю цифру — 3 тисячі? Чому не 2 чи 1,5? Чому для реєстрації партії союзного значення потрібно мати 5 тисяч членів у всьому СРСР, а для української республіканської — 3 тисячі?

З іншого боку, чи не є цей «посписковий» порядок морально і психологічним тиском на заляканих Системою членів некомуністичних партій.

До речі, цікаво, чи вимагають у цивілізованих країнах списки членів новоутворених партій? Відповідаючи на це запитання, Надія Лукашова, головний консультант відділу громадських об'єднань і політичних партій, сказала відверто: з міжнародним досвідом вони не знайомились, та й за відсутності у відділі 6 спеціалістів з 10 це неможливо.

Втім, можливо, вся ця тяганина й на краще, бо, як повідомив начальник одного з управлінь міністерства Олексій Тубелець, до прийняття республіканського закону про партії і громадські об'єднання у нас практично не вирішено питання контролю за їхньою діяльністю.

І ще одна цифра. Близько 80 відсотків громадських об'єднань, які подають документи для реєстрації, створені швидше для комерційної діяльності, аніж для громадської. Якщо врахувати, що в проекті закону про оподаткування передбачені пільги для громадських об'єднань, то й тут багато що розвиднюється.

Артем КОЛЕСНИК.

Новини з усієї України

ЯК ПЕРЕЙТИ КОРДОН

Закарпатська область. З 1 березня відновлено спрощений перехід кордону у 8 районах Закарпаття.

Як відомо, відповідні пункти спрощеного переходу (ПСП) для більшості жителів регіону були відкриті рівно два роки тому. Достатньо було місцевій Раді оформити перепустку — і йди або їдь за кордон. Почалося справжнє паломництво, особливо на радянсько-угорському та радянсько-румунському кордонах. Потроху ажіотаж спав і все почало входити в спокійне русло. Аж раптом, як грім з ясного неба — рішення тодішнього Голови Ради Міністрів СРСР М. І. Рижкова про закриття ПСП. Мотивувалося це зникненням дефіциту з полиць магазинів.

Відтоді, як було закрито ПСП, товар на полицях магазинів не з'явився. Отже, поволі окремі пункти відновили свою діяльність. А з 1 березня оформлення документів на спрощений перехід кордону передається місцевим відділам ВВІРу на підставі міждержавних угод 1985 року.

— Право користуватися ПСП отримують насамперед жителі прикордонних населених пунктів, — пояснює начальник обласного ВВІРу І. Паньо. — Водночас їх мешканці можуть навідуватися лише до близьких родичів — звичайно, при наявності підтверджуючих документів. В окремих випадках дозволяється спрощений перехід для участі у весіллях, похоронах, тощо. Гроші, правда, як два роки тому, не міняють. Отже, плати 15 карбованців і йди в світ широкий. А тим, хто хоче не йти, а їхати на власному авто, треба ще й валюту мати на так звану синю карту Індержстраху. Одним словом, дивіться, заздріть — ми жебраки з Радянського Союзу...

Микола ГОРВАТ, власний кореспондент «Голосу України».

ЩО ВИРОЩУЄ ЗАВОД

Чернігівська область. У Щорсі є комбікормовий завод. Завод як завод, от тільки підвал тут особливий — у ньому вирощують високоврожайні гриби-гливи. Першого ж урожаю вистачило робітникам підприємства, а ще завод уклав угоду на поставку грибів з місцевим коопзаготпромом та меліораторами ПМК-215. А почалося з ініціативи директора заводу С. Смородінова. Технологію він дістав у Гомелі, в одному з науково-дослідних інститутів.

Віктор БОЖОК.

ХТО ДЕСЯТИТИСЯЧНИЙ!

Харків. Музей хліба, що діє у харківській школі № 17, незабаром відсвяткує свою десяту річницю і прийме 10-тисячного відвідувача. Музей тримається на ентузіазмі Марії Гаврилівни Пилипець, шкільного бібліотекаря. Серед експонатів — хлібниці, горщики, книги про хліб та хліборобську працю, зразки хліба з семи республік Союзу і навіть з Монголії. А також — коровай, яким зустрічають космонавтів у казахському степу і — справжній «космічний хліб», подарований мешканцями Зоряного містечка.

Іван ШКВАРКО.

Інфор

Козаки

Регіональна а... логічного і наці... ратунку «Відрод... Кривому Розі. В... як виробничникі... ставників різни... формувань — в... до комуністів, к... нів управління... програму викор... гічно безпечної... вибухових речов... «Південруди», ... лежна екологічн... Члени асоціації ... надання Кривом... міста республі...

Телеграфни... з Чернігова

КЛУБ НЕ Д...

У Корюківці ... клуб виборців ... нації зусиль по... них наказів. На ... данні розглянут... ські» питання.

РАЗ КАМАЗ, ...

«Схудли» ра... Семенівці, Нос... ці, Ічні — ви... сторінках Газе... чий к... екс

СТР...

Непогана к... правда? І свід... давно всім ві... зробити, потр... чого не робит... У всякому ра... то й роками, ... цьому що зав...

Як, наприк... ського СПТУ ... монтно-будіве... ня № 1 вироб... ління водо... господарства ... ни створило ... квітні — травн... ку й забуто п... чисто.

Куди тіль... лося керівни... за допомого... що учням, ви... жителям мі... зручно, що с... що важко гот... будівельників ... кладі старши... ців, — усе м...

Я теж звер... листопаді д... начальника Р...

— Зробим... мо, — запеве... Розумієте, т...

ТЕМНЕ?

змусить витрачати його ощадливо. Скажімо, для дуже дорогих виробів чи для інкрустації, чи для високохудожніх сувенірів. Але це в майбутньому, коли в республіці утвердяться нові економічні відносини, коли на кожному місці буде господар, а не найнятий державою начальник чи найнятий начальником «виконавець соцзобов'язань».

— Тобто: «хто в ліс, а хто по дрова»?

— Саме так. Причому — повсюдно, в усіх сферах, а не тільки в лісі. Наприклад, і в нас, у парламенті України. Хоча останнім часом, здається, справи пішли на краще — менше лементу, більше взаєморозуміння. Зрештою, як подумати, оті часті парламентські «бурі» не такі вже й страшні: різні люди, різні погляди, різні темпераменти...

— Ліс рубають — тріски летять?

— Тріски, між іншим, не сміття, а цінна сировина. Якщо розумно використати — прекрасний будівельний матеріал виходить. Парламентські «тріски» — також не сміття, з них закони справжні виходять. За умов, звичайно, прогресивної «технології». Якщо такої немає, треба запроваджувати.

— Вовка боятися — в ліс не ходити?

— На це я відповів разом з іншими депутатами 16 липня минулого року, коли голосував за Декларацію про державний суверенітет України.

Ну, а якщо прислів'я «накласти» на сімейне життя-буття, то тут не вовк на перешкоді, а брак часу. Принаймні з тих пір, як став депутатом, у лісі з дружиною Галею, дітьми — Оксаною, Олею і Сергійком — ще не був.

Вів бесіду власний кореспондент «Голосу України»
Сергій МЕЛЬНИЧУК.

...ДУЄ НАРОД?

української республіканської — 3 тисячі?

З іншого боку, чи не є цей «посписковий» порядок моральним і психологічним тиском на заляканих Системою членів некомуністичних партій.

До речі, цікаво, чи вимагають у цивілізованих країнах списки членів новоутворених партій? Відповідаючи на це запитання, Надія Лукашова, головний консультант відділу громадських об'єднань і політичних партій, сказала відверто: з міжнародним досвідом вони не знайомились, та й за відсутності у відділі 6 спеціалістів з 10 це неможливо.

Втім, можливо, вся ця тяганина й на краще, бо, як повідомив начальник одного з управлінь міністерства Олексій Тубелець, до прийняття республіканського закону про партії і громадські об'єднання у нас практично не вирішено питання контролю за їхньою діяльністю.

І ще одна цифра. Близько 80 відсотків громадських об'єднань, які подають документи для реєстрації, створені швидше для комерційної діяльності, аніж для громадської. Якщо врахувати, що в проекті закону про оподаткування передбачені пільги для громадських об'єднань, то й тут багато що розвиднюється.

Артем КОЛЕСНИК.

Новини з усієї України

ЯК ПЕРЕЙТИ КОРДОН

Закарпатська область. З 1 березня відновлено спрощений перехід кордону у 8 районах Закарпаття.

Як відомо, відповідні пункти спрощеного переходу (ПСП) для більшості жителів регіону були відкриті рівно два роки тому. Достатньо було місцевій Раді оформити перепустку — і йди або їдь за кордон. Почалося справжнє паломництво, особливо на радянсько-угорському та радянсько-румунському кордонах. Потроху ажіотаж спав і все почало входити в спокійне русло. Аж раптом, як грім з ясного неба — рішення тодішнього Голови Ради Міністрів СРСР М. І. Рижкова про закриття ПСП. Мотивувалося це зникненням дефіциту з полиць магазинів.

Відтоді, як було закрито ПСП, товар на полицях магазинів не з'явився. Отже, поволі окремі пункти відновили свою діяльність. А з 1 березня оформлення документів на спрощений перехід кордону передається місцевим відділам ВВІРу на підставі міждержавних угод 1985 року.

— Право користуватися ПСП отримують насамперед жителі прикордонних населених пунктів, — пояснює начальник обласного ВВІРу І. Пантьо. — Водночас їх мешканці можуть навідуватися лише до близьких родичів — звичайно, при наявності підтверджуючих документів. В окремих випадках дозволяється спрощений перехід для участі у весіллях, похоронах, тощо. Гроші, правда, як два роки тому, не міняють. Отже, плати 15 карбованців і йди в світ широкий. А тим, хто хоче не йти, а їхати на власному авто, треба ще й валюту мати на так звану синю карту Індер472страху. Одним словом, дивіться, заздріть — ми жебраки з Радянського Союзу...

Микола ГОРВАТ,
власний кореспондент «Голосу України».

ЩО ВИРОЩУЄ ЗАВОД

Чернігівська область. У Щорсі є комбікормовий завод. Завод як завод, от тільки підвал тут особливий — у ньому вирощують високоврожайні гриби-гливи. Першого ж урожаю вистачило робітникам підприємства, а ще завод уклав угоду на поставку грибів з місцевим коопзаготпромом та меліораторами ПМК-215. А почалося з ініціативи директора заводу С. Смородінова. Технологію він дістав у Гомелі, в одному з науково-дослідних інститутів.

Віктор БОЖОК.

ХТО ДЕСЯТИТИСЯЧНИЙ!

Харків. Музей хліба, що діє у харківській школі № 17, незабаром відсвяткує свою десяту річницю і прийме 10-тисячного відвідувача. Музей тримається на ентузіазмі Марії Гаврилівни Пилипець, шкільного бібліотекаря. Серед експонатів — хлібниці, горщики, книги про хліб та хліборобську працю, зразки хліба з семи республік Союзу і навіть з Монголії. А також — коровай, яким зустрічають космонавтів у казахському степу і—справжній «космічний хліб», подарований мешканцями Зоряного містечка.

Іван ШКВАРКО.

Інформаційне агентство «Євро-Ікс» повідомляє

Козаки — за чисте повітря

Регіональна асоціація екологічного і національного порятунку «Відродження» діє у Кривому Розі. Вона об'єднала як виробничників, так і представників різних політичних формувань — від членів Руху до комуністів, керівників органів управління. Розроблено програму використання екологічно безпечної концентрації вибухових речовин у кар'єрах «Південруди», працює незалежна екологічна лабораторія. Члени асоціації виступають за надання Кривому Рогу статусу міста республіканського підпорядкування, за передання Україні усіх міністерств і відомств, у компетенції яких видобуток та переробка залізорудної сировини в регіоні, за закриття підприємств, які неможливо перепрофілювати на безпечну для екологічного стану технологію виробництва. У найближчих планах асоціації — відкриття екологічного магазину, створення мережі екологічних секцій у школах, а також — відродження інгульського поселення запорозьких січовиків, народних промислів козацтва.

Телегр[illegible]ним ря[illegible]ом з Чернігова

КЛУБ НЕ ДЛЯ РОЗВАГ

У Корюківці організовано клуб виборців — для координації зусиль по виконанню їхніх наказів. На першому засіданні розглянуто «чорнобильські» питання.

РАЗ КАМАЗ, ДВА КАМАЗ...

«Схудли» районні газети в Семенівці, Носівці, Бобровиці, Ічні — виходять на двох сторінка[illegible] Газетно - вида[illegible]чий к[illegible]екс у Черніг[illegible] — на голодному пайку. Кондопожський целюлозний комбінат править за папір надто дорого — два нові КамАЗи.

БІБЛІОТЕКА В ПЕРЕХОДІ

Так, у двох підземних переходах обласного центру діє пересувна бібліотека міської церкви. Щоб стати читачем — треба лиш мати чернігівську прописку.

Віктор БОЖОК.

Факт і коментар

СТР[illegible]КИ [illegible]БІК ПО-КИЇВСЬКИ

Непогана картинка, чи не правда? І свідчить вона про давно всім відоме: аби щось зробити, потрібен час, а нічого не робити можна вічно. У всякому разі, місяцями, а то й роками, обіцяючи при цьому що завгодно.

Як, наприклад, біля київського СПТУ № 29, де ремонтно-будівельне управління № 1 виробничого управління водоканалізаційного господарства столиці України створило цей «пейзаж» у квітні—травні минулого року й заб[illegible] про нього [illegible]теть чисто.

Куди тільки не зверталося керівництво училища за допомогою, пояснюючи, що учням, викладачам та й жителям мікрорайону незручно, що скрізь багнюка, що важко готувати майбутніх будівельників на такому прикладі старших братів-фахівців, — усе марно.

Я теж звернувся торік у листопаді до І. Єрмоленка, начальника РБУ № 1.

— Зробимо, все зробимо, — запевнив він мене. — Розумієте, там складні геологічні умови, високий рівень грунтових вод, а сили у будівельників, ви ж знаєте, які. Рук бракує. Але в січні буде порядок.

Я все знав і розумів: будівельникам Києва багато чого бракує: і техніки, і молодого поповнення. І, як виявилося, ще й уміння дотримувати слова. Сьогодні ж, як бачите, надворі вже не січень, весна прийшла.

Тож і досі стрибають майбутні вітчизняні корбюзьє та німейєри через багнюку, засвоюють «передовий досвід» обраного фаху і ставлення до роботи, так би мовити, наочно. Що ж, не буде зодчих, може, хоч нові бубки, брумелі або бімони з'являться.

Зі спортивним поповненням вас. товаришу Єрмоленко!

Володимир СКАЧКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
На знімку: «Тренажер» біля СПТУ № 29.
Фото Анатолія ЖАДЬКА.

Продиктовано у номер

ТРЕБА ВЕСТИ ПЕРЕГОВ...

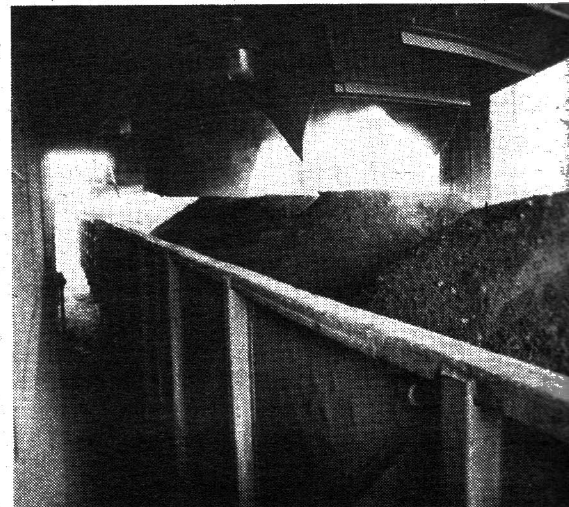
ДОНЕЦЬК. «У зв'язку з трагічним випадком на шахті в ніч з 28 лютого на 1 березня колектив шахти «Південнодонбаська» № 1 просить не організовувати мітинг на площі Рад у Донецьку 1 березня».

Таку телеграму одержали в перший день весни всі вугільні підприємства Донецька. Її сумний зміст, як вважають у страйккомі, і змусить шахтарів відмовитися від проведення страйку та мітингу.

Не залишився поза увагою гірників і приїзд напередодні до Донецька Голови Ради Міністрів України В. Фокіна, в минулому шахтаря з двадцятирічним стажем підземних робіт. В. Фокін звернувся до гірників з проханням підтримати уряд республіки у стабілізації економічної та політичної ситуації, утриматись від страйків. Це зважене і водночас емоційне звернення, безумовно, знайшло відгук ... кій громаді.

Проти проведе... висловилась і ра... колективу вироб... нання «Доне... Компромісне рі... ше такий підхід ... годні не зашкод... му господарству ... допоможе шахта... поставленої мет... продовжити п... урядами країни ... ки про підвищен... ної плати і полі... сійного забезпеч... ків.

Як повідомили ... конференції в о... мітеті Компартії ... березня з усіх ... не працювало л... означає, що тру... гільних підприєм... оцінили сучасн... номіки України, ... що сьогодні, як ... ба дбати про її ... політичний сувер...

Футбол

«ДНІП... ЕКЗАМЕНУВАВ «ДИН...

Якось непомітно, на котячих лапах, підкрався цей день, коли київське «Динамо» на полі Республіканського стадіону (до речі, воно — смарагдове і відмінної якості) прийматиме імениту «Барселону».

— Усі квитки вже розпродано, — сказав мені заступник директора стадіону Сергій Хоружев. — Отже динамівці матимуть солідну підтримку трибун.

На допомогу болільників київські футболісти дуже сподіваються. Але, як кажуть, кричи — не кричи, а якщо не буде гри, то ніхто тебе не врятує. Тому команда напрочуд інтенсивно готувалася до двобою з іспанцями, не шкодуючи сил, постійно нарощуючи темп.

Лікар команди Володимир Малюта розповів, що гравці почуваються добре. У кількох є мікротравми, але про це не варто навіть говорити. Сергій Юран, який повернувся хворим із збірної, схоже, оговтався і вже брав участь в останніх заняттях колективу.

А минулої п'ятниці київські футболісти зіграли в Алушті контрольний матч. Їхнім екзаменатором був дніпропетровський «Дніпро». Про цю зустріч мені розповів майстер спорту, у минулому гравець «Прикарпаття» (Івано-Франківськ) Петро Кушлик. Він завершує навчання у Вищій школі тренерів у Москві, а саме тепер проходить практику в «Динамо» (Київ). Так от його оцінка тієї гри:

— У першому ... мітною перевага ... редині поля. І... бо півзахист «Д... годнішний день ... ніж у киян. А о... ви чемпіонам кр... вирівняти ситуац... кілька нагод за... їм не щастило. ... Саленко навіть н... рожні ворота.

А от «Дніпро»... не випустив. Ку... 83-й хвилині про... рота суперника. ... ступна контратак... завершилась, я... абсолютно вірни... забив Грицина. ... польський судд... Туховський був ... Отже, рахунок ... 1:0 на користь «... не в ньому, з... Головне: динам... рошу ігрову пра... вони вдячні дніп...

Команди вис... складах:

«Динамо»: Жи... 46), Лужний, Ц... ко, 26), Деркач, ... навський, 73), Б... ленко, Заєць, Са... лець (Ю. Мороз... (Грицина, 65).

«Дніпро»: Кр... родов, 46), Юдін ... Беженар, Сидел... ко, Кудрицький, ... венко, Сон, Гор... 28), Коновалов (...

Віктор БРА...

ГОЛОС України

аційне агентство «Євро-Ікс» повідомляє

—за чисте повітря

оціація еко-
ьного по-
ення» діє у
а об'єднала
так і пред-
політичних
членів Руху
вників орга-
Розроблено
ання еколо-
концентрації
у кар'єрах
ацює неза-
лабораторія.
ступають за
Рогу статусу
ського під-

порядкування, за передання Україні усіх міністерств і відомств, у компетенції яких видобуток та переробка залізорудної сировини в регіоні, за закриття підприємств, які неможливо перепрофілювати на безпечну для екологічного стану технологію виробництва. У найближчих планах асоціації — відкриття екологічного магазину, створення мережі екологічних секцій у школах, а також — відродження інгульського поселення запорозьких січовиків, народних промислів козацтва.

А ряд ом

РОЗВАГ

організовано
для коорди-
иконанню їх-
ршому засі-
«чорнобиль-

на голодному пайку. Кондопожський целюлозний комбінат править за папір надто дорого — два нові КамАЗи.

А КАМАЗ...

ні газети в
, Боброви-
ять на двох
- видавни-
Черніг —

БІБЛІОТЕКА В ПЕРЕХОДІ

Так, у двох підземних переходах обласного центру діє пересувна бібліотека міської церкви. Щоб стати читачем — треба лиш мати чернігівську прописку.

Віктор БОЖОК.

Факт і коментар

И БІК ПО-КИЇВСЬКИ

инка, чи не
ь вона про
: аби щось
час, а ні-
можна вічно.
місяцями, а
ацюючи при
о.
, біля київ-
29, де ре-
управлін-
чого управ-
алізаційного
лиці Украї-
«пейзаж» у
инулого ро-
ьного тр-ть

не зверта-
о училища
пояснюючи,
дачам та й
району не-
ь багнюка,
майбутніх
такому при-
братів-фахів-

ся торік у
Єрмоленка,
№ 1.
все зроби-
він мене. —
складні гео-

логічні умови, високий рівень грунтових вод, а сили у будівельників, ви ж знаєте, які. Рук бракує. Але в січні буде порядок.

Я все знав і розумів: будівельникам Києва багато чого бракує: і техніки, і молодого поповнення. І, як виявилося, ще й уміння дотримувати слова. Сьогодні ж, як бачите, надворі вже не січень, весна прийшла.

Тож і досі стрибають майбутні вітчизняні корбюзьє та німейєри через багнюку, засвоюють «передовий досвід» обраного фаху і ставлення до роботи, так би мовити, наочно. Що ж, не буде зодчих, може, хоч нові бубки, брумелі або бімони з'являться.

Зі спортивним поповненням вас, товаришу Єрмоленко!

Володимир СКАЧКО, спеціальний кореспондент «Голосу України».
На знімку: «Тренажер» біля СПТУ № 29.
Фото Анатолія ЖАДЬКА.

Продиктовано у номер

ТРЕБА ВЕСТИ ПЕРЕГОВОРИ

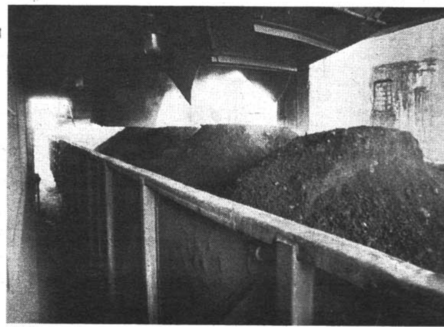
ДОНЕЦЬК. «У зв'язку з трагічним випадком на шахті в ніч з 28 лютого на 1 березня колектив шахти «Південнодонбаська» № 1 просить не організовувати мітинг на площі Рад у Донецьку 1 березня».

Таку телеграму одержали в перший день весни всі вугільні підприємства Донецька. Її сумний зміст, як вважають у страйккомі, і змусить шахтарів відмовитися від проведення страйку та мітингу.

Не залишився поза увагою гірників і приїзд напередодні до Донецька Голови Ради Міністрів України В. Фокіна, в минулому шахтаря з двадцятирічним стажем підземних робіт. В. Фокін звернувся до гірників з проханням підтримати уряд республіки у стабілізації економічної та політичної ситуації, утриматись від страйків. Це зважене і водночас емоційне звернення, безумовно, знайшло відгук у шахтарській громаді.

Проти проведення страйку висловилась і рада трудового колективу виробничого об'єднання «Донецьквугілля». Компромісне рішення — лише такий підхід може сьогодні не зашкодити народному господарству України й допоможе шахтарям досягти поставленої мети. Вирішено продовжити переговори з урядами країни та республіки про підвищення заробітної плати і поліпшення пенсійного забезпечення гірників.

Як повідомили на пресконференції в обласному комітеті Компартії України, 1 березня з усіх шахт області не працювало лише три. Це означає, що трудівники вугільних підприємств тверезо оцінили сучасний стан економіки України, розуміючи, що сьогодні, як ніколи, треба дбати про її економічний і політичний суверенітет. Між іншим, і без страйку вугільна галузь області не працює в належному режимі. Про це свідчить хоча б те, що за останні два місяці видано вугілля на-гора на два мільйони тонн менше, ніж за відповідний період минулого року.

Одна з небагатьох шахт виробничого об'єднання, яка працює сьогодні стабільно, — шахта імені Горького. За перші два місяці року план вуглевидобутку перевиконано на тридцять відсотків.

— Колектив шахти висловився проти страйку, — розповів голова РТК підприємства С. Васильєв. — адже вимоги, висунуті донецьким страйккомом РРСКД, не реальні на сьогодні. Дехто діє за принципом: «Проси більше — дадуть менше». Це несерйозно. Треба вести переговори, шукати компроміси.

— Ми не проти шахтарських вимог, — продовжує майстер тисячного комплексу вугільного підприємства Я. Дубенко, — ми проти тиску на уряд України. Шахти не припинили відвантажувати вугілля.

Побували ми 1 березня і в Пролетарському районі Донецька, де розташовано декілька шахт. Тут думки про страйк розділились. Одні вважають, що донечани своїми діями «підвели» шахтарів Караганди, інші категорично висловилися проти страйку.

Ось що, наприклад, сказав нещодавній лідер страйкового руху в районі, а нині голова районної Ради народних депутатів М. Самокиш:

— Коли ми хочемо мати суверенну державу, то треба уряду і страйкарям шукати компроміс. Сьогодні уряд України треба підтримати, йому слід дати змогу звестися на ноги.

Так, у шахтарів чимало проблем, праця важка, заробітна плата незавидна.

— Почекаємо переговорів Незалежних профспілок гірників з кабінетом Павлова,— говорить член Донецького страйккому М. Крилов. — Результати переговорів покажуть, як діяти далі.

Юрій ДОЦЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Футбол

«ДНІПРО» ЕКЗАМЕНУВАВ «ДИНАМО»

Якось непомітно, на котячих лапах, підкрався цей день, коли київське «Динамо» на полі Республіканського стадіону (до речі, воно — смарагдове і відмінної якості) прийматиме іменитү «Барселону».

— Усі квитки вже розпродано, — сказав мені заступник директора стадіону Сергій Хоружев. — Отже динамівці матимуть солідну підтримку трибун.

На допомогу болільників київські футболісти дуже сподіваються. Але, як кажуть, кричи — не кричи, а якщо не буде гри, то ніхто тебе не врятує. Тому команда напрочуд інтенсивно готувалася до двобою з іспанцями, не шкодуючи сил, постійно нарощуючи темп.

Лікар команди Володимир Малюта розповів, що гравці почуваються добре. У кількох є мікротравми, але про це не варто навіть говорити. Сергій Юран, який повернувся хворим із збірної, схоже, оговтався і вже брав участь в останніх заняттях колективу.

А минулої п'ятниці київські футболісти зіграли в Алушті контрольний матч. Їхнім екзаменатором був дніпропетровський «Дніпро». Про цю зустріч мені розповів майстер спорту, у минулому гравець «Прикарпаття» (Івано-Франківськ) Петро Кушлик. Він завершує навчання у Вищій школі тренерів у Москві, а саме тепер проходить практику в «Динамо» (Київ). Так от його оцінка тієї гри:

— У першому таймі була помітною перевага дніпрян на середині поля. І це зрозуміло, бо півзахист «Дніпра» на сьогоднішній день досвідченіший, ніж у киян. А от після перерви чемпіонам країни вдалося вирівняти ситуацію. Вони мали кілька нагод забити гол. Але їм не щастило. Одного разу Саленко навіть не влучив у порожні ворота.

А от «Дніпро» свого шансу не випустив. Кудрицький на 83-й хвилині провів м'яч у ворота суперника. Буквально наступна контратака динамівців завершилась, як на мене, абсолютно вірним голом, який забив Грицина. Але сімферопольський суддя Володимир Туховський був іншої думки. Отже, рахунок залишився — 1:0 на користь «Дніпра». Але не в ньому, зрозуміло, річ. Головне: динамівці мали хорошу ігрову практику. І за це вони вдячні дніпрянам...

Команди виступали в таких складах:

«Динамо»: Жидков (Кутєпов, 46), Лужний, Цвейба (Юрченко, 26), Деркач, В. Мороз (Тернавський, 73), Беца, Шматоваленко, Заєць, Саленко, Ковалець (Ю. Мороз, 44), Матвеєв (Грицина, 65).

«Дніпро»: Краковський (Городов, 46), Юдін (Паляниця, 72), Беженар, Сидельников, Тищенко, Кудрицький, Багмут, Яровенко, Сон, Горілий (Дерявко, 28), Коновалов (Сасько, 46).

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

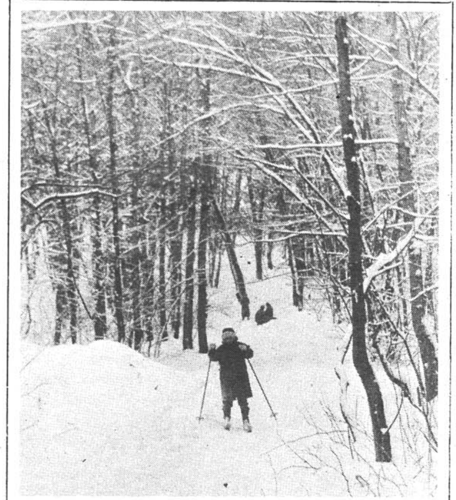
Хокей

Підписали мирні «угоди»

Два матчі провів на своєму майданчику в рамках чемпіонату СРСР київський «Сокіл», і обидва рази глядачі стали свідками нічиїх: з «Хіміком» — 2:2 (1:1, 1:1, 0:0), шайби у киян закинули — Василенко і Полковников, та з «Торпедо» (Усть-Каменогорськ) — 4:4 (2:1, 1:1, 1:2) — у наших відзначилися Юлдашев (двічі), Ширяєв і Хаджі.

ПОГОДА

5 березня на північному сході України, 6 березня у західних областях невеликі опади, на решті території без опадів, вранці і вночі у західній половині республіки подекуди туман. Вітер змінних напрямків, 3—5 метрів на секунду. Температура вдень від 2 градусів морозу до 4 тепла, на півдні до 7 градусів тепла, вночі 3—8, у східних областях 10—15 градусів морозу. По Київській області сьогодні вдень без опадів. Вітер змінних напрямків, 3—5 метрів на секунду. Температура від 2 градусів морозу до 3 тепла.

Зима і в березні буває... Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки

«ПРО ПІДПРИЄМНИЦТВО»

(Закінчення. Початок на 3-й стор.).

на умовах і в порядку, передбачених чинним законодавством, надає земельні ділянки, передає державне майно (виробничі та нежилі приміщення, законсервовані й недобудовані об'єкти та споруди, невикористовуване устаткування), необхідні для здійснення підприємницької діяльності;

відповідно до статті 12 цього Закону сприяє організації матеріально-технічного забезпечення та інформаційного обслуговування, підготовці і перепідготовці кадрів;

здійснює первісне облаштування неосвоєних територій об'єктами виробничої і соціальної інфраструктури з продажем або передачею їх у кредит підприємцям;

стимулює за допомогою економічних важелів (цільових субсидій, податкових пільг тощо) модернізацію технології, іноваційну діяльність, освоєння нових видів продукції та послуг;

надає підприємцям цільові кредити;

подає інші види допомоги.

Стаття 15. **Державне регулювання підприємництва.**

Держава законодавчо забезпечує свободу конкуренції між підприємцями, захищає споживачів від проявів несумлінної конкуренції та монополізму в будь-яких сферах підприємницької діяльності.

Органи державного управління будують свої відносини з підприємцями, використовуючи:

податкову та фінансово-кредитну політику, включаючи встановлення ставок податків і процентів по державних кредитах; податкових пільг; цін і правил ціноутворення; цільових дотацій; валютного курсу розмірів економічних санкцій;

державне майно і систему резервів, ліцензії, концесії, лізинг, соціальні, екологічні та інші норми і нормативи;

науково-технічні, економічні та соціальні республіканські й регіональні програми;

договори на виконання робіт і поставок для державних потреб.

Втручання державних органів у господарську діяльність підприємців не допускається, якщо вона не зачіпає передбачених законодавством Української РСР прав державних органів по здійсненню контролю за діяльністю підприємців.

Державні органи і службові особи можуть давати підприємцям вказівки тільки відповідно до своєї компетенції, встановленої законодавством. У разі видання державним чи іншим органом акта, який не відповідає його компетенції або вимогам законодавства, підприємець вправі звернутися до суду чи арбітражу з заявою про визнання такого акту недійсним.

Збитки, завдані підприємцю в результаті виконання вказівок державних чи інших органів або їх службових осіб, які порушили права підприємця, а також внаслідок неналежного здійснення такими органами чи їх службовими особами передбачених законодавством обов'язків щодо підприємця, підлягають відшкодуванню цими органами. Спори про відшкодування збитків вирішуються судом або державним арбітражем.

Стаття 16. **Діяльність іноземних підприємців**

Іноземні громадяни та особи без громадянства, що здійснюють підприємницьку діяльність на території Української РСР, на її континентальному шельфі та у виключній (морській) економічній зоні, користуються такими ж правами і несуть такі ж обов'язки, що і громадяни Української РСР, якщо інше не випливає з Конституції Української РСР, цього Закону та інших законодавчих актів Української РСР.

Особливості здійснення підприємницької діяльності на території Української РСР, на її континентальному шельфі та у виключній (морській) економічній зоні іноземними юридичними особами визначаються законодавчими актами Української РСР.

Стаття 17. **Міжнародні договори.**

Якщо міжнародним договором Української РСР встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством Української РСР про підприємництво, то застосовуються правила міжнародного договору.

Голова Верховної Ради Української РСР
Л. КРАВЧУК

м. Київ. 7 лютого 1991 року.

«Я десь читав, що поряд з Конституцією розробляються ще й конституційні закони. Для чого це робиться? І. Калинчук, Кіровоградська область».

ЩОБ ПРАВО ДІЯЛО

Добитися цього можна завдяки конкретизації положень Конституції відповідними законами.

Створена Верховною Радою УРСР Конституційна комісія нині активно працює над розробкою концептуальних позицій майбутнього Основного Закону республіки. Мета її — створити юридичний документ, що становив би основу правової системи України як суверенної держави. А це можливо тільки за умови, якщо Конституція України стане справді безпосередньо дійовим правом.

Для цього потрібно подолати одну суттєву суперечність. Йдеться про те, що Конституція як ідеал, з одного боку, повинна бути, ще раз підкреслимо, дійовим правом, реалізуватися через конкретні правовідносини. А з іншого — Конституція — це Основний Закон держави і суспільства, юридична основа поточного законодавства, яка має бути винятково стабільною. Конституція об'єднує досить загальні положення: визначальні принципи суспільного й державного ладу, правового статусу особи, забезпечення гідних умов життя людини, здійснення самоврядування, законодавчої, виконавчої й судової влади тощо. На жаль, безпосередня реалізація цих важливих нормативних положень через конкретні правові відносини досить часто є неможливою.

Цю суперечність можна з успіхом нейтралізувати за допомогою конституційних законів. Останні регулюють ті ж суспільні відносини, що й Конституція. Але конституційні закони, на відміну від Основного Закону, регламентують не всю конституційну «тканину» в комплексі, а лише певні, до того ж найважливіші її сфери відповідних суспільних відносин. Їх юридична фіксація прямо чи опосередковано визначається Конституцією.

Щоправда, радянські конституції не вживають термін «конституційні закони». Це, безперечно, породжує певні незручності в процесі наукового конструювання того поняття, що визначається цим терміном, щоразу потребує відповідного авторського пояснення.

Все ж, якщо виходити із самого змісту нині чинних конституцій, наукових уявлень про конституційні закони, до числа останніх варто віднести, насамперед, закони про внесення змін до радянських конституцій. Зазначені закони, як це чітко закріплено в нині чинних Основних Законах (ст. 174 Конституції СРСР, ст. 171 Конституції Української РСР), приймаються в такому ж порядку, як і конституції. Їхні нормативні положення безпосередньо включаються в Конституцію, стають органічними частинами її єдиного тексту. Саме тому ці закони доцільно, на мій погляд, іменувати **органічними конституційними законами.** Зміст органічних конституційних законів виявляється в тому, що за їхньою допомогою вносяться конкретні зміни й доповнення, а в майбутньому, можливо, і поправки до чинної Конституції.

Окремим видом радянських конституційних законів є **номінальні конституційні закони.** Ця запропонована мною назва є умовною. Вона походить від латинського терміну nominalis — іменний і означає, що перелік і конкретне офіційне найменування конституційних законів передбачені конституціями. Так, Конституція Союзу РСР називає Закон про громадянство (ст. 33), Закон про статус депутатів (ст. 106), Закон про конституційний нагляд (ст. 125), Регламент з'їзду народних депутатів СРСР і Верховної Ради СРСР (ст. 127), Закон про Верховний суд СРСР тощо; Конституція Української РСР — Закон про Конституційний Суд УРСР (ст. 112), Закон про Раду Міністрів УРСР (ст. 123), Закон про Прокуратуру УРСР (ст. 165).

Ці закони є свого роду продовженням Конституції, але їхні положення до тексту Конституції не включаються. Номінальні конституційні закони є здебільшого статусними актами. І зрозуміло, що їх головне призначення — конкретизувати й деталізувати певні конституційні норми.

У правовій державі й усі інші закони, які не входять до конституційних, в остаточному підсумку також конкретизують і деталізують Конституцію.

Це не означає, що номінальні конституційні закони не мають своєї специфіки, нічим не відрізняються від звичайних законів. Їхня специфіка виявляється в тому, що вони конкретизують і деталізують Конституцію стосовно тих принципово важливих положень, які визначаються самою Конституцією. Ці положення нині чинних конституцій торкаються в основному інституту громадянства, статусу депутатів, організації й діяльності найвищих державних органів.

У майбутньому, очевидно, слід було б розширити перелік номінальних конституційних законів, включивши до нього закони про власність, землю, територіальну організацію, вибори, політичні партії, самоврядування, правовий режим надзвичайного стану. Сумніву немає в тому, що саме ці закони регламентують ті реальні відносини, які відіграють визначальну роль у функціонуванні громадянського суспільства і правової держави. Конституція до них не може бути індиферентною. Вона повинна передбачати механізм, який виключав би будь-які відхилення від конституційних засад їх регулювання. В цьому плані, на мій погляд, у Конституції варто було б передбачити норму про те, що номінальні конституційні закони приймаються, змінюються й доповнюються в такому ж порядку, як і Основний Закон.

У нині чинних конституціях є чимало норм, які посилаються на закони без визначення конкретної назви цих законів. Наприклад, статті 45 Конституції Української РСР йдеться про те, що громадяни УРСР мають право оскаржити дії службових осіб, державних і громадських органів. Скарги повинні бути розглянуті в порядку і в строки, встановлені Законом. Таке ж безадресне посилання на законодавство є і в статтях 28, 74, 89, 95, 149 Конституції нашої республіки.

Закони, які приймаються на виконання відповідних норм Конституції є також конституційними. Їх, на мій погляд, умовно можна було б назвати **ординарними конституційними законами.**

Ці закони за формальними ознаками, скажімо, за порядком прийняття, нічим не відрізняються від звичайних законів. Все ж їхній конституційний статус встановлений самою Конституцією. А це означає, що вони регулюють ті суспільні відносини, які з позицій Основного Закону потребують особливої уваги. На практиці це означає, що передбачене Конституцією певне коло суспільних відносин повинне регламентуватись тільки Законом в буквальному розумінні цього слова як актом, який приймається Верховною Радою або безпосередньо народом у формі референдуму.

На мою думку, в новій Конституції України це коло суспільних відносин слід розширити, аби воно охоплювало, насамперед, питання, які торкаються конституційних прав, свобод і обов'язків громадян, гарантій їх здійснення і охорони.

Л. ЮЗЬКОВ,
доктор юридичних наук, член Конституційної комісії Верховної Ради.

З пошти Верховної Ради УРСР

Голові Верховної Ради УРСР
т. КРАВЧУКУ Л. М.

Звернення учасників зустрічі представників трудових колективів Троїцького району Луганської області УРСР і Вейделевського району Бєлгородської області РРФСР щодо наступного, 17 березня 1991 року, референдуму СРСР.

30 грудня 1922 року народи нашої країни добровільно об'єдналися в Союз Радянських Соціалістичних Республік. Союз став першою в історії соціалістичною загальнонародною державою, яка виражає волю та інтереси всіх народів країни. Це об'єднання допомогло нам вистояти у роки лихоліття і суворих випробувань, які випали на долю не одного покоління радянських людей. Братерська дружба, співробітництво, взаємна допомога і підтримка всі ці роки характеризували взаємовідносини Росії та України, інших союзних республік. Ми жили і продовжуємо жити єдиною сім'єю, радіючи успіхам друзів, подаючи один одному руку у тяжкий час.

І ось тепер наш Союз під загрозою. Явно антинародна, деструктивна позиція певних сил як у Росії, так і на Україні, веде нашу Вітчизну до національної катастрофи. Ми не можемо закривати очі на реальність подібного трагічного перебігу подій. Розвал Союзу РСР — це прямий шлях до хаосу, роз'єднання народів, загострення міжнаціональних відносин.

Щоб вийти з нинішнього тяжкого становища, знайти конструктивні вирішення проблем, що виникли, ми повинні ще тісніше об'єднати свої сили, бути разом у цей тривожний час.

Підписання нового Союзного договору — єдина можливість, щоб зберегти нашу народжену Жовтнем державу, вирішити національні питання, поновити розірвані соціально-економічні зв'язки.

Саме цю позицію ми будемо відстоювати, готуючись до референдуму про майбутнє нашого Союзу як федерації рівноправних суверенних Радянських Соціалістичних Республік.

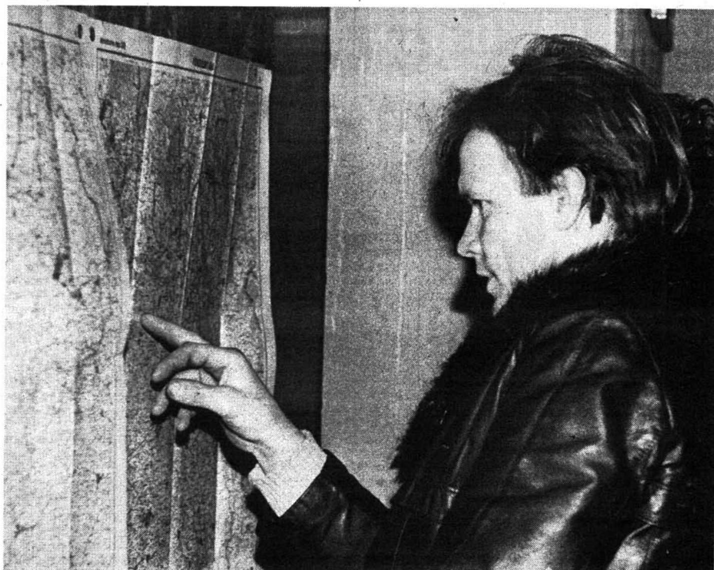
Ми звертаємося до депутатів місцевих Рад, до всіх, кому дорогі демократичні здобутки, почуття радянського патріотизму і наша Радянська Батьківщина, об'єднати свої зусилля і вести роз'яснювальну роботу в трудових колективах за укладання нового Союзного договору, політично і морально викриваючи тих, кому невигідна громадянська злагода.

Ми звертаємося до депутатів Верховних Рад РРФСР і УРСР із закликом проявити політичну мудрість, витримку і далекоглядність, зробити все можливе, щоб запобігти руйнуванню нашої соціалістичної держави.

Ми виступаємо за єдність суверенних республік.

Ми хочемо жити у мирі і злагоді, бути спільно з усіма народами нашої багатонаціональної країни у складі оновленого Союзу.

Звернення прийнято одноголосно.

Сумний репортаж

ГІРШЕ НЕ БУДЕ?..

НОВИНИ в селі поширюються блискавично — тут і в радіо немає потреби. Ця ж народжувалася поволі, «пережовувалася» в кожній хаті, але, по правді, мало хто й повірив у те, що чеську колонію, а офіційно — малу етнічну групу чехів і словаків, які мешкають у Малій Зубівщині на Житомирщині, переселятимуть на їхню історичну батьківщину — до ЧСФР. Навіть після візиту Президента республіки Вацлава Гавела до Москви, де він зустрівся з представниками чехословацького культурно-освітнього товариства імені Яна Коменського на Україні, які просили про виселення потомків колишніх чеських колоністів з ураженого радіацією села. Президент ЧСФР пообіцяв тоді розглянути клопотання. І слово дотримав.

Мала Зубівщина — одне з тисяч сіл на нашій Україні. Хіба що, може, трішечки інше. Колись, понад сто років тому, після скасування кріпацтва, царський уряд милостиво дозволив переселенцям з сусідніх держав орендувати дещицю землі. Задум [illegible] простим. Чужаки, одержавши землю, старатимуться якомога швидше обжити її, а власні селяни, що вже втратили почуття господаря, матимуть для себе добрий приклад. Розрахунок справдився: Мала Зубівщина й до сьогодні село з міцними, добротними господарствами. І директор дослідного господарства Житомирського науково-виробничого об'єднання «Еліта» Василь Іванович Скуратовський не нахвалиться і механізаторами, і тваринниками з Малої Зубівщини — працелюбні, добросовісні, [illegible]. Навдивовиж, але потомки чеських колоністів, попри всі перипетії нашого суспільного життя до певної міри зуміли зберегти і традиції, і звичаї, і мову, хоч вона, як кажуть, і з чисто житомирським прононсом... Щоправда, в Малій Зубівщині ще донедавна ніхто й не вираховував, скільки тут мешкає чехів чи словаків, росіян чи українців. А сьогодні достеменно відомо — 550 чехів, 27 українців, 6 росіян, 1 словак. «Своїх» забирає уряд ЧСФР, решта залишається в Малій Зубівщині, бо село хоч і не потрапило в зону жорсткого радіаційного контролю, проте радіаційний фон тут високий. У групу переселенців до ЧСФР потрапили ще майже 500 чоловік, які мешкають в інших селах Житомирської області.

Неважко уявити, скільки тут виникло проблем, клопотів, різноманітних дрібних і великих питань. Дорога з Києва до Малої Зубівщини вже стала звичною для генерального консула ЧСФР в Києві пана Станіслава Гінара. Щоправда, зауважив він, з боку властей республіки не було жодних перепон, зволікань чи бюрократичної тяганини, всі питання розв'язувалися напрочуд оперативно. Цю обставину, до речі, з неабияким подивом відзначали і представники федерального уряду ЧСФР, які приїжджали недавно до Києва, щоб «утрясти» все, що до цього часу не вирішувалося, і офіційно запросити своїх краян на нове місце.

І от ми їдемо до Малої Зубівщини. Поки їхали, пани Томаш Гішман, Ян Пришкрил та пані Олена Яцошова розповіли мені про ту велику підготовчу роботу, проведену в ЧСФР у зв'язку з переселенням наших земляків з Малої Зубівщини на їхню історичну батьківщину. Зокрема, уряд республіки виділив зі свого бюджету 60 мільйонів крон: на житло, обживання, разову допомогу. Переселенці матимуть змогу скористатися кредитами на пільгових умовах, будуть забезпечені роботою, залишаючись за бажанням громадянами СРСР, матимуть права і обов'язки, що випливають із законів ЧСФР.

Та однією з найголовніших проблем було формування громадської думки з приводу переселення досить несподіваних краян (так називають наших земляків у Чехословаччині). Адже не таємниця, що й у цій гостинній країні, яка щойно вступила в ринкову економіку, проблем не зменшилося, якщо не додалося, а найперші з них — безробіття, нестача житла. А малозубівчан насамперед забезпечують квартирами чи приватними будинками, роботою. Тож цілком можливі ситуації, м'яко кажучи, делікатні...

— Ні,— твердо заперечили мені представники уряду, — на місцях переселенців чекають. Так, вони не поселяться в одному місці, а поїдуть туди, де для них вже підготовлено житло, де чекають їхніх робочих рук.

Про таку підготовку розповідали мені й журналісти чехословацьких засобів масової інформації, яких до Малої Зубівщини приїхало чимало.

Що ж, скажу відверто, було навіть трохи заздрісно щодо такої турботи про «своїх» чехів. А пані Олену, яка, до речі, чудово володіє українською мовою, уряд Словаччини, наприклад, уповноважив на цю поїздку заради лише одного-єдиного словака, що мешкає в одному з сіл на Житомирщині.

...А Мала Зубівщина живе чеканням близьких змін. Діти й дорослі інтенсивно вивчають чеську мову, якої їх навчає викладач з Праги Світлана Спірова. Одні вже спакували валізи, інші, незважаючи на «чемоданний» настрій, у тривогах і сумнівах. Я розмовляла з багатьма від'їжджаючими, а це люди переважно пенсійного чи передпенсійного віку. І не раз чула:

— Хіба б поїхали? Так діти наполягають, та й заради онуків чого не зробиш...

На мій погляд, чи не найбільша проблема криється саме за невидимою стороною події. Бо слід бути відвертими: ініціатори переселення — в основному люди, які не мешкають у Малій Зубівщині. Але ця ідея настільки їх привабила, що перебувають вони в ейфорії: там, якщо й не рай небесний, то гірше не буде. І літні люди, хоч і зітхаючи, але чи то запитували, чи то стверджували: гірше не буде?..

А що відповісти вчительці-пенсіонерці, матері двох дорослих дітей-лікарів, без яких вона, звісно, в іншу країну не поїде на те, що на новому місці із Зубівщини чекають не вчителів, інженерів, психологів, а тваринників, механізаторів, робітників? І це не таємниця, адже урядові представники приїхали з чіткою програмою: таке-то село може прийняти дві родини, у якій би були бажаючі працювати на фермі або на фарфоровому заводі, а інше містечко чекає на три пари робочих рук...

Пишу ці рядки, щиро поважаючи тих, у кого почуття історичної батьківщини, незважаючи ні на що, збереглося, хто бажає жити там, де залишилося коріння, хто зумів зберегти в серці таке, що не поясниш словами. Але я не можу не бачити й іншого, від чого невимовно гірко: як утікають оці люди від усього осоружного, що було і що є на цій землі, ріднішої від якої, я певна, попри всі блага, не знайти. Утікають від злиднів, принижень у чергах, від нашої духовної бідності...

Разом з малозубівчанами я була на зборах у сільському Будинку культури, куди гості з Чехословаччини привезли велику карту з позначками місць майбутнього поселення. Пояснення давалися чеською мовою, переповнений людьми зал чутливо реагував — репліками, сміхом, запитаннями.

А над усім тим Президент Горбачов з багрянцевого полотнища переконував, що «партія йде ленінським шляхом — шляхом комунізму, творення і миру», а класик Маркс стверджував, що «комунізм — справжнє щастя всього людства».

І реальний голова сільської Ради Ярослав Федорович Марик, що ніяк не може зважитися на переселення, вибачливо пояснює цей крок своїх земляків:

— Заради дітей залишають вони село. У нас хоч і не зона, але ж екологічний стан загрозливий. А якщо не зона, то хто про нас піклуватиметься? У всякому разі наш уряд зубівчанам нічого подібного не запропонує...

І директор дослідного господарства бідкається:

— Такі золоті робітники — ціни їм немає. Може, хоч тваринники і механізатори виїдуть після польових робіт?

І зітхає:

— Що поробиш...

Тож Мала Зубівщина готується до виїзду. А мені не йде з думки білоголовий і синьоокий хлопчисько, який сидів поруч зі мною в Будинку культури, слухаючи дорослих, що розмовляли по-чеськи.

— А ти розумієш? — запитала я його.

— А то як же? Я й на уроки до чеської вчительки ходжу.

— Що, теж від'їжджаєш?

— Та ні,— скрушно зітхнув він. — Нас не беруть, ми ж українці...

Валентина ПИСАНСЬКА.

На знімку: ...Хтось уже шукає на карті свій новий дім.

Фото Олександра КЛИМЕННА.

На мій погляд, чи не найбільша проблема криється саме за невидимою стороною події. Бо слід бути відвертими: ініціатори переселення — в основному люди, які не мешкають у Малій Зубівщині.

— Що, теж від'їжджаєш? — Та ні, — скрушно зітхнув він. — Нас не беруть, ми ж українці...

«Гаряча» лінія

Ірак повідомив, що погоджується виконати всі вимоги ООН щодо остаточного закінчення війни у регіоні Перської затоки. У заяві багдадського радіо йдеться, що вже почалося звільнення полонених військовослужбовців союзних сил. Міністр закордонних справ Іраку Азіз надіслав листа генеральному секретареві ООН Пересу де Куельяру із запевненням того, що іракський уряд приймає всі умови резолюції Ради Безпеки ООН, яка була схвалена у суботу. Резолюція вимагає від Іраку зробити заяву про те, що він більше не має агресивних намірів відносно Кувейту. Багдад також мусить узяти на себе відповідальність за заподіяну кувейтському народові шкоду і повернути награбоване майно.

Тим часом американський генерал Шварцкопф зустрівся з командуванням іракських військ. Після зустрічі він сказав журналістам, що Багдад погодився на всі вимоги коаліційних сил щодо припинення вогню. Зокрема, вони передбачають обмін військовополоненими, а також передачу союзникам карт іракських мінних полів.

* * *

Державний секретар США Бейкер, виступаючи по телебаченню, наголосив, що ставлення країн світу до Іраку після війни залежатиме від того, чи залишиться Саддам Хусейн при владі. Бейкер підкреслив, що Сполучені Штати не мають права знімати з іракського президента відповідальність за воєнні злочини, навіть якщо він піде у добровільне вигнання. Згідно із словами американського держсекретаря, союзні сили завдали серйозної шкоди іракському ядерному потенціалу, а, можливо, і знищили його.

* * *

Президент Єгипту Мубарак заявив, що він виступає проти будь-якої участі країн Заходу у післявоєнній системі безпеки в регіоні Перської затоки. У промові до народу, яку передавали єгипетські засоби масової інформації, Мубарак наголосив на тому, що систему безпеки повинні створити лише арабські країни. Таким чином він змінив свою попередню позицію, яка допускала участь західних сил під прапором ООН. Мубарак також закликав усі країни Близького Сходу, включно з Ізраїлем, відмовитись від виробництва і застосування ядерної, хімічної та бактеріологічної зброї.

СТАВКА... НА МІККІ МАУСА

На меридіанах культури

Зображення на державному гербі США білоголового орлана, що символізує силу і могутність Америки, незабаром, можливо, буде доцільніше замінити на фігурку мишеняти Міккі Мауса — відомого персонажа фільмів знаменитого американського мультиплікатора Уолта Діснея. На думку американського журналу «Тайм», саме індустрія розваг починає визначати роль і місце США у сучасному світі.

«Упродовж більшої частини повоєнного періоду мірилом економічного успіху США у світі були матеріальні, відчутні на дотик, товари, — зазначає щотижневик. — Сьогодні найбільш важливим із товарів, що випускає країна, можливо, є культура, яка служить справжнім джерелом як економічної могутності, так і політичного впливу у світі».

Доходи США від прокату і продажу кіно-, теле- і відеофільмів, магнітофонних касет, лазерних дисків і платівок з музичними записами, друкованих видань, а також показу спортивних і розважальних видовищ сягають 300 мільярдів доларів на рік. Із цієї астрономічної суми приблизно 20 відсотків, за оцінками «Тайм», надходить від реалізації продукції американської індустрії розваг за кордоном. За розмірами доходів від експорту ця галузь у США поступається лише аерокосмічній промисловості.

На долю американських фільмів припадає 90 відсотків репертуару кінотеатрів у Перу, де немає своєї кіноіндустрії, і 50 відсотків — в Індії, де чимало власних кіностудій. Молодь усього світу — від Англії до Японії — шаленіє від таких ідолів американської естради, як Мадонна і Майкл Джексон.

Одна із головних причин такого успіху, на думку «Тайм», полягає в тому, що американська індустрія розваг «продовжує розповсюджувати міфи про Америку, якої значною мірою більше не існує: ідеалістичної, бунтівної, ефективної». Не випадково касовий збір кінобойовика «Рембо-ІІІ» становив у США 55 мільйонів доларів, тоді як за кордоном він зібрав майже вдвічі більше — 105 мільйонів доларів. Очікується, що до 2000 року експорт забезпечить половину всіх доходів від прокату американських фільмів і продажу звукозаписів.

Щоб перешкодити цьому потоку позбавленої індивідуальності і нерідко посередньої з точки зору змісту продукції, країни Європейського економічного співтовариства, наприклад, недавно ввели обмеження на показ по телебаченню фільмів, створених за межами ЄЕС. Однак американська кінопродукція, як і раніше, досягає західноєвропейського глядача. На долю американських фільмів припадає близько 70 відсотків касового збору європейських кінотеатрів.

«Французьке телебачення подібне пустелі, тоді як наше нагадує божевільню,— стверджує американський письменник і журналіст Леон Уізелтір, який впродовж багатьох років жив і працював у Парижі. — Але американське у крайньому разі життєздатне».

Привабливість продукції американської індустрії розваг викликана перш за все її масштабністю, видовищністю і технічною досконалістю. Це в свою чергу досягається за рахунок мобілізації величезних фінансових ресурсів внутрішнього ринку США. Підраховано, що дорослий американець у середньому проводить за розвагами приблизно стільки ж часу, скільки на роботі, — до 40 годин — і витрачає на це майже 40 доларів на тиждень. Очікується, що у нинішньому році на придбання платівок, аудіо- і відеоплівок, а також лазерних дисків з музикою в США буде витрачено близько 35 мільярдів доларів — приблизно стільки ж, скільки на японську апаратуру для їх програвання.

Однак деякі спеціалісти в США застерігають від надмірних сподівань на індустрію розваг. «Перевага розваг являє собою ілюзорне досягнення, — попереджує економіст Аллен Ленц. — Це не замінить обробної промисловості. Майбутнє Америки не в записах Майкла Джексона, кросівках фірми «Рібок», у фільмах-бойовиках. Правда полягає в тому, що не можна робити ставку на Міккі Мауса».

Сергій КУЗНЕЦОВ.
Нью-Йорк.

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Головний редактор — 446-92-11

Заступники головного редактора — 446-70-42, 446-91-16, 446-91-37, 446-91-96.

Відповідальний секретар — 446-72-63.

Завідуючий коректорською — 446-60-22.

Відділи:

міжнародний — 446-91-20,

листів — 441-88-28,

економіки — 441-88-0

аграрний — 441-86-18,

парламентський — 441-84-52, 441-85-64,

охорони здоров'я — 441-88-06,

соціальних питань — 441-88-55,

екології — 441-88-58,

культури — 441-86-44,

спорту — 441-88-08,

інформаційний — 446-61-13,

історії України — 448-88-62,

військових питань — 441-88-52.

Особиста думка

ПЕРЕКРЕСЛИТИ ЧИ ПЕРЕГОРНУТИ?

У Будапешті підписано протокол про припинення дії військових угод у рамках Варшавського Договору і ліквідацію його військових структур.

Варшавський Договір проіснував майже 36 років. На жаль, у нас і за кордоном є люди, які готові перекреслити й цю сторінку спільної історії Болгарії, Угорщини, колишньої НДР, Польщі, Румунії, СРСР і Чехословаччини. Адже чорна фарба сьогодні надзвичайно модна. Та, очевидно, не за такими людьми останнє слово.

За довгі роки кореспондентської діяльності в Берліні мені не раз доводилось бути свідком нарад Політичного консультативного комітету держав — учасниць Варшавського Договору на найвищому рівні. Скажу відверто: там ці події сприймалися по-особливому. Це були хвилюючі зустрічі на тодішньому «гарячому» стику — передових рубежах соціалізму. І при висвітленні цих подій ми віддавали їм належне в дусі часу. Особисто я цим горджуся. Тому сьогодні мені суто по-людськи шкода, що ця організація стає історією.

Очевидно, не погрішу проти правди, коли скажу, що в лихий післявоєнний час, у період «холодної війни», протистояння між Сходом і Заходом, тиску реваншистських сил Організація Варшавського Договору надійно захищала непорушність кордонів Радянського Союзу та його союзників, стояла на варті мирної праці громадян нашої держави і країн Східної Європи.

Тривалий час Європа живе без війни. І в цьому безумовна заслуга Варшавського Договору. Його існування — це відповідь країн колишньої соціалістичної співдружності Заходу та його військовій організації — Північноатлантичному пакту, це прагнення будь-що запобігти переростанню «холодної війни» в «гарячу».

Наш військово-політичний союз не раз виступав ініціатором конструктивних ідей, спрямованих на розрядку і обмеження озброєнь, на розвиток загальноєвропейського співробітництва.

Сьогодні перегортається чергова сторінка історії: Варшавський Договір розстається зі своїми військовими структурами. Їх ліквідація — це ініціатива історичної ваги.

Резонно виникає при цьому й питання: а чи це не крах радянської воєнної доктрини, не капітуляція перед тиском Північноатлантичного союзу? Дехто саме такої думки. Та глибинні причини такого повороту зовсім в іншому. Насамперед у поразці «холодної війни», в якісно нових умовах, що складаються на Європейському континенті, у кардинальних змінах, в успіхах нового політичного мислення.

Михайло БЕРЕЦЬ.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Відповідальний секретар Віталій Суддя.

Черговий редактор — Віталій Жежера.

Автори макета Анатолій Мироничев, Леонід Підлужний.

Випусковий — Леонід Клюско.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Леся Онищенко, Валентина Лукаш, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська, Галина Каблак.

Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Будникова, Марія Солодюк, Ольга Яценко, Анатолій Артеменко, Сергій Сниженюк.

Лінотипіст — Віктор Процун.

* * *

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна», 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 166.150.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03150441.

Інформ-шоу

У НОВІЙ РОЛІ

Маргарет Тетчер, цілком можливо, незабаром знову стане лідером, але не консервативної партії, а... британських хіт-парадів. До такого висновку прийшли спеціалісти, спостерігаючи за тим, як стрімко зростає популярність сінгла «Остання партія Меггі», що недавно з'явився на лондонських прилавках. У «загальному заліку» він уже піднявся на 68-е місце, а в розряді танцювальної музики дістався 11-ї позиції. «Ніколи і ніхто з наших політиків не добивався такого успіху», — зазначив представник фірми грамзапису. Співавтори успіху «залізної леді» — група «V. I. M.», яка об'єднала цитати з її виступів у дотепний текст для своєї нової пісні.

КОРОВА ПОЗА ЗАКОНОМ

«Всі власники корів і кіз в угандійській столиці повинні позбавитися своїх домашніх тварин не пізніше кінця лютого цього року». Таку грізну постанову видав комітет безпеки району Кампала. Як вважає адміністратор району Чарлз Овор, «саме ці тварини є головною загрозою для вуличного руху. Вони вже стали причиною багатьох нещасних випадків на дорогах». Про свиней, курей та індиків, величезна кількість яких також бігає містом, у директиві комітету безпеки не сказано жодного слова.

У НИХ ЦЕ — НЕ ДЕФІЦИТ

Сім годин праці і 40 кілограмів кави затратив бармен Етторе Діана із Віченці, щоб приготувати «чашечку» на 200 літрів. І на 6400 персон. Саме стільки традиційних чашок містилося у рекордній каввій бадді. Етторе потрапив до «Книги рекордів Гіннеса» уже вдруге. Рік тому він зумів приготувати найбільший у світі коктейль, який покуштували і належно оцінили 3 330 чоловік.